ეროვნული ბიბლიოთეკა

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურული საქართველო

ხუთშაბათი, 25 მარტი, 1943 წ. | საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ყოველკვირეული ორგანო | № 8 (284). ფასი 30 კაპ.

მჭრის განადგურებისაკენ მომწოდებელი ხელოვნება

[illegible] გამოქვეყნდა სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში 1942 წელს თვალსაჩინო ნაშრომთათვის სტალინური პრემიის მიკუთვნებისა შესახებ. მთელი საბჭოთა ხალხი ღრმა კმაყოფილებით ხვდება ამ ფრიად მნიშვნელოვან დადგენილებას.

მწერლობისა და ხელოვნების დარგში გასულ წელს მოპოვებული მიღწევებისათვის სტალინური პრემიის მიკუთვნების ფაქტი მოასწავებს იმას, რომ [illegible]ეზედავად სამამულო ომის მიერ გაჩენილი ძალზე დაძაბული მდგომარეობისა, საბჭოთა მწერლობა და საბჭოთა ხელოვნება სწორედ ისევე, როგორც მეცნიერება და ტექნიკა, განაგრძობენ წინსვლას, განაგრძობენ შემოქმედებითს აღმავლობას. ეს არის შედეგი იმ განუყრელი ორგანიული კავშირისა, რომელიც მუდამ არსებობდა, [illegible]ოდ სამამულო ომის მძიმე დღეებში [illegible]ედევ უფრო განმტკიცდა საბჭოთა ლიტერატურისა და ხელოვნების მოღვაწეთა და საბჭოთა ხალხს შორის.

საბჭოთა ადამიანების ღრმა პატრიოტიზმმა და გმირობამ საბჭოთა მწერლებს საშუალება მისცა შეექმნათ [illegible]ვალსაჩინო ნაწარმოებები საბჭოთა [illegible]ლის სულიერ სიმტკიცეზე, მის სიმამაცეზე და ვაჟკაცობაზე. სტალინური პრემიით დაჯილდოვებული პიესა [illegible] სიმონოვისა „რუსი ადამიანები“, [illegible]ხატავს უბრალო თავდაბალ ადამიანებს, პატრიოტებს, რომლებიც მძიმე [illegible]ვის დროსაც ინარჩუნებენ სულიერ [illegible]მტკიცეს, საბრძოლო ნებისყოფას და [illegible]ამარჯვების ურყევ რწმენას. ლ. სო[illegible]ლევის მოთხრობათა კრებული [illegible]ლის სული“, რომელიც დაჯილდ[illegible]ულია სტალინური პრემიით, აგვ[illegible]ს რა საბჭოთა მეზღვაურების დაუ[illegible]ყარ საგმირო საქმეებს, მთელი სრ[illegible]ერით გვაგრძნობინებს ჩვენი მეო[illegible]ების კოლექტიურ ურთიერთდახმა[illegible]ებას, ჩვენს მეომართა ამხანაგურ შე[illegible]ერობას, ყოველი მეომრის მზადყოფნას თავი გასწიროს მთელი კოლექტივის ინტერესებისათვის. ბოლშევიკური პარტიისა და საბჭოთა ხელისუფლების მიერ აღზრდილი უბრალო [illegible]ელი ადამიანების გაუტეხელ სულიერ სიმტკიცეს წარმოგვისახავს ვანა [illegible] ვასილევსკაიას მოთხრობა „ცისარტყელა“, რომელშიდაც მოცემულია [illegible]ბჭოთა სოფლის ცხოვრება ოკუპირებულ რაიონში. საბჭოთა ქვეყნისაგან [illegible]ით მოწყვეტილნი გმირები ამ მოთ[illegible]ობისა განუყრელ კავშირს გრძნობ[illegible] თავის ქვეყანასთან და მოუთმენ[illegible]ად ელიან განთავისუფლებას, ფაშისებისადმი დაუზოგველი სიძულვილი [illegible]ზრდოვებს მათ საბრძოლო სულისეთებას, მთელი სოფელი ფეხზე დგება [illegible] მონაწილეობას ღებულობს [illegible]ტების წინააღმდეგ გაჩაღებულ [illegible]ალხო ომში. არსებითად ამავე თემ[illegible]ზეა აგებული ლ. ლეონოვის პიესა [illegible]ემოსევა“, სადაც ნაჩვენებია ფაშისებისაგან დაპყრობილი საბჭოთა ქალაქი და ამ ქალაქის გმირი საბჭოთა ადამიანები, რომლებიც ვაჟკაცურად [illegible]კლავდებიან ფაშისტების სასტიკ რეჟიმებს და რომელთაც ვერავითარი [illegible]ოვნელი და წამება ვერ აბრევინებს [illegible]ს დამპყრობელთა წინაშე. რუსი [illegible]ადამიანების მაღალ მორალურ თვისებებს გვიხატავს 1918-19 წლის სამოქალაქო ომის მასალაზე აგებული ტრილოგია ა. ტოლსტოისა „მგზავრობა [illegible]ილთა სატანჯველთა“, რომელიც [illegible]მორჩევა მაღალი ლიტერატურული ოსტატობით და მასში განსახიერებული ადამიანების ხასიათის სიმკვეთრით. სტალინური პრემიით არის დაჯილდოვებული აგრეთვე ა. კორნეიჩუკის პიესა „ფრონტი“, რომელმაც სერიოზული დადებითი როლი შეასრულა იმ მხრივ, რომ მთელი სიმწვავით დასვა საკითხი ცხოვრებისგან ჩამორჩენილი სამხედრო ხელმძღვანელების ახალი ნიჭიერი მხედართმთავრებით შეცვლის შესახებ. სტალინური პრემიის ლაურეატთა შორის არიან უკრაინელი პოეტი მ. რილსკი, რუსი პოეტი მ. ისაკოვსკი და პოეტი-ქალი მ. ალიგერი. მ. რილსკიმ გასულ წელს გამოაქვეყნა ლექსების სამი კრებული, რომლებიც გამსჭვალულია გერმანელ ფაშისტ-ბარბაროსების წინააღმდეგ უკრაინელი ხალხის გმირული ბრძოლის პათოსით, ხოლო მ. ისაკოვსკი არის ავტორი რამდენიმე მეტად პოპულარული ლექსისა, რომელსაც მღერის დღეს მთელი ჩვენი სამშობლო ჩრდილოეთ ოკეანედან ვიდრე შავ ზღვამდე. დიდი პოპულარობა ხვდა წილად აგრეთვე პოეტი-ქალის მარგარიტა ალიგერის პოემას „ზოიას“, სადაც დიდი მღელვარებით არის მოთხრობილი საბჭოთა კავშირის ცნობილი გმირის ზოია კოსმოდემიანსკაიას იშვიათი ვაჟკაცობა და სულიერი სიმტკიცე.

მრავალწლიანი ნაყოფიერი ლიტერატურული მოღვაწეობისათვის სტალინური პრემიით დაჯილდოვებული არიან მხცოვანი მწერლები ბ. ვერესაევი და ა. სერაფიმოვიჩი, რომლებმაც შექმნეს არა ერთი და ორი ამაღელვებელი ნაწარმოები და რომლებიც დღემდე განაგრძობენ ნაყოფიერ სამწერლო შემოქმედებას საბჭოთა ლიტერატურის გასამდიდრებლად და ასაყვავებლად.

კინოსურათ „გიორგი სააკაძის“ პირველი სერიისათვის სტალინური პრემია მიეკუთვნა მიხეილ ჭიაურელს, აკაკი ხორავას და ვერიკო ანჯაფარიძეს. ეს იშვიათი პოპულარობა, რომელიც „გიორგი სააკაძეს“ ხვდა, შთამაგონებელი ძალა პატრიოტიზმისა, რითაც ეს ფილმი სუნთქავს, მიეწერება უმთავრესად რეჟისორ მ. ჭიაურელის და შემსრულებელ ა. ხორავას და ვ. ანჯაფარიძის ნიჭსა და ოსტატობას.

საბჭოთა ხელოვნების მუშაკების და მწერლების გულწრფელ სიხარულს იწვევს ნიჭიერი ქართველი მოქანდაკის კოტე მერაბიშვილის სტალინური პრემიით დაჯილდოვება თბილისში დადგმულ რუსთაველის ძეგლის გამოკვეთისათვის, ეს ფაქტი მოწმობს ქართული მოქანდაკეობის შემოქმედებითს ზრდასა და დავაჟკაცებას.

სტალინური პრემიის მიკუთვნება მწერალთა და ხელოვანთათვის მოასწავებს რა ჩვენი ხალხის სულიერ სიძლიერეს, ამავე დროს წარმოადგენს უდიდეს სტიმულს ჩვენი ლიტერატურისა და ხელოვნების შემდგომი წინსვლისათვის.

საბჭოთა მთავრობისა და კომუნისტური პარტიის დიდი მზრუნველობით გამხნევებულ და შთაგონებულ მწერლებსა და ხელოვნების მუშაკებს სწამთ ერთადერთი მოვალეობა, ერთადერთი მოწოდება: მთელი თავდადებული ძალა, თავიანთი ნიჭი და ოსტატობა მოახმარონ სამშობლოს საზღვრებიდან ფაშისტ დამპყრობელთა განდევნის საქმეს, კულტურის დაუძინებელი მტრის—პირსისხლიანი ფაშიზმის სრულ განადგურების საქმეს.

◇◇◇

საქართველოს მწერლების მისალმება ბ. ბ. ვერესაევისადმი

ძვირფასო ბიკენტი ბიკენტის-ძევ!

ქართველმა საბჭოთა მწერლებმა ღრმა კმაყოფილების გრძნობით მოისმინეს ცნობა — ლიტერატურის დარგში მრავალწლოვანი ნაყოფიერი მოღვაწეობისათვის სტალინური პრემიით თქვენი დაჯილდოვების შესახებ.

ჩვენი მთავრობის ეს დადგენილება გამოხატავს მილიონ საბჭოთა მკითხველის მადლობას, რომელიც თქვენ დაიმსახურეთ.

ქართველი მწერლები იზიარებენ რა თქვენს სიხარულს თქვენი შემოქმედების ესოდენი მაღალი შეფასების გამო, გისურვებენ ჯანმრთელობას და [illegible] შემოქმედებითს გამარჯვებას გმირი საბჭოთა ხალხის საკეთილდღეოდ, [illegible] ხალხის საკეთილდღეოდ, რომელიც ამჟამად აწარმოებს გიგანტურ ბრძოლას ჩვენი ძვირფასი სამშობლოს საზღვრებიდან ჰიტლერული ურდოების [illegible]ევნისა და ფაშისტური ბნელეთისაგან კაცობრიობის განთავისუფლებისთვის.

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის პრეზიდიუმი:
ი. **აბაშიძე**, შ. **დადიანი**, ლ. **ქიაჩელი**, ი. **მოსაშვილი**, ს. **ჩიქოვანი**, ს. **ეული**, შ. **რადიანი**.

ბ. ვერესაევის პასუხი საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის პრეზიდიუმს

ძვირფასო ამხანაგებო!

მიიღეთ ჩემი მხურვალე მადლობა ჩემთვის სტალინური პრემიის მიკუთვნების გამო თქვენი გულითადი მისალმებისათვის. ეს მისალმება განსაკუთრებით ძვირფასია ჩემთვის, როგორც მოწმობა იმ კეთილი, ამხანაგური ურთერთობისა, რომელიც ქართველ და რუს მწერლებს შორის არსებობს.

ამხანაგური სალამით **ბ. ვერესაევი.**

თბილისი, 25 მარტი, 1943 წ.

ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში 1942 წლის ღირსშესანიშნავ ნაშრომთათვის სტალინური პრემიების მიკუთვნების შესახებ *

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება

ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში 1942 წლის ღირსშესანიშნავ ნაშრომთათვის სტალინური პრემიების მიკუთვნების შესახებ სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს 1939 წლის 20 დეკემბრის და 1942 წლის 18 ნოემბრის დადგენილებათა შესასრულებლად სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო ადგენს:

მიეკუთვნოს სტალინური პრემიები 1942 წლის ღირსშესანიშნავ ნაშრომთათვის:

ა) მუსიკის დარგში

I. დიდი მუსიკალურ-სასცენო და ვოკალური ნაწარმოებები (ოპერა, ბალეტი, ორატორია, კანტატა)

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. მარიან ვიქტორის-ძე **კოვალს (კოვალიოვს)**—ოპერისათვის „ემელიან პუგაჩოვი“.

2. არამ ილიას-ძე **ხაჩატურიანს**, სომხეთის სს რესპუბლიკის ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს — ბალეტ „გაიანეს“ მუსიკისათვის.

II. დიდი საინსტრუმენტო ნაწარმოებები

პირველი ხარისხის პრემია 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ბესარიონ იაკობის-ძე **შებალინს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს — „სლავური კვარტეტისათვის“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. სერგი სერგის-ძე **პროკოფიევს** — „მე-7 სონატისათვის“.

2. მუხტარ **აშრაფის**, უზბეკეთის სს რესპუბლიკის სახალხო არტისტს — „გმირული სიმფონიისათვის“.

III. მცირე ფორმების ნაწარმოებები

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ნიკოლოზ პავლეს-ძე **ივანოვ-რადკევიჩს** — სამხედრო მარშებისათვის: „კაპიტანი გასტელო“, „სახალხო შურისმგებელნი“, „მშობლიური მოსკოვი“, „გამარჯვების მარში“.

2. ვასილ პავლეს-ძე **სოლოვიოვ-სედოის** — სიმღერებისათვის: „საღამო რეიდზე“, „დაუკარ, ჩემო ბაიანო“, „შურისგების სიმღერა“.

IV. საკონცერტო-საშემსრულებლო მოღვაწეობა

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ვლადიმერ ვლადიმერის-ძე **სოფრონიცკის**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს—პიანისტს.

2. დავით თევდორეს-ძე **ოისტრახს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს, პ. ი. ჩაიკოვსკის სახელობის მოსკოვის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორს—ვიოლინისტს.

მეორე ხარისხის პრემია 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ლევ ნიკოლოზის-ძე **ობორინს**, პ. ი. ჩაიკოვსკის სახელობის მოსკოვის სახელმწიფო კონსერვატორიის პროფესორს—პიანისტს.

ბ) ფერწერის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ალექსანდრე მიხეილის-ძე **გერასიმოვს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს — სურათისათვის „ჰიმნი ოქტომბერს“.

2. ვასილ ნიკოლოზის-ძე **იაკოვლევს**—სურათებისათვის — „საბჭოთა კავშირის გმირ იაკოვლევის პორტრეტი“ და „პარტიზანის პორტრეტი“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ნიკოლოზ ნიკოლოზის-ძე **ჟუკოვს**—წითელი არმიის შესახებ სურათების სერიისათვის და ალბომ „მარქსისა და ენგელსის“ ილუსტრაციებისათვის.

2. დემენტი ალექსის-ძე **შმარინოვს**—გრაფიკულ ნაწარმოებთა სერიისათვის „არ დავივიწყებთ, არ ვაპატიებთ“.

გ) ქანდაკების დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. კონსტანტინე მიხეილის-ძე **მერაბიშვილს** — შოთა რუსთაველის ძეგლისათვის, რომელიც დადგმულია ქალაქ თბილისში.

2. მათე ჰენრიხის-ძე **მანიზერს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს—სკულპტურული ფიგურისათვის „ზოია კოსმოდემიანსკაია“.

მეორე ხარისხის პრემია 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ვერა იგნატეს-ასულ **მუხინას**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს — სამამულო ომის გმირების—პოლკოვნიკ იუსუპოვისა და პოლკოვნიკ ხიჟნიაკის სკულპტურული პორტრეტებისათვის.

დ) სათეატრო-დრამატიული ხელოვნების დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. რუბენ ნიკოლოზის-ძე **სიმონოვს**, რსფსრ სახალხო არტისტს ე. ვახტანგოვის სახელობის სახელმწიფო თეატრში სპექტაკლ „ოლეკო დუნდიჩში“ ოლეკო დუნდიჩის როლისა და სპექტაკლ „სირანო დე ბერჟერაკში“ სირანო დე ბერჟერაკის როლის შესრულებისათვის.

2. ალექსი დიმიტრის-ძე **პოპოვს**, რსფსრ სახალხო არტისტს — წითელი არმიის ცენტრალურ თეატრში სპექტაკლის „დიდი ხნის წინათ“ დადგმისათვის.

მეორე ხარისხის პრემია 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. მირზა აღა **ალიევს**, აზერბაიჯანის სსრ სახალხო არტისტს — აზერბაიჯანის აზიზბეკოვის სახელობის დრამატიულ თეატრში სპექტაკლ „მაჰბადში“ მეშადი გულიამ ჰუსეინის როლის შესრულებისათვის.

ე) საოპერო ხელოვნების დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ალექსანდრე შამილის-ძე **მელიქ-ფაშაევს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს, როსტისლავ ვლადიმერის-ძე **ზახაროვს**, პეტრე ვლადიმერის-ძე **ვილიამსს**, ალექსანდრე იოსების-ძე **ბატურინს**, რსფსრ დამსახურებულ არტისტს, ელენე დიმიტრის-ასულ **კრუგლიკოვას**, რსფსრ დამსახურებულ არტისტს, ნატალია დიმიტრის-ასულ **შპილერს**, რსფსრ დამსახურებულ არტისტს—სსრ კავშირის ლენინის ორდენოსან სახელმწიფო აკადემიურ დიდ თეატრში დადგმული სპექტაკლისათვის „ვილჰელმ ტელი“.

2. არი მოსეს-ძე **პაზოვსკის**, სსრ კავშირის სახალხო არტისტს, ლეონიდე ვასილის-ძე **ბარატოვს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს, თევდორე თევდორეს-ძე **ფედოროვსკის**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს — ლენინგრადის ს. მ. კიროვის სახელობის ლენინის ორდენოსან ოპერისა და ბალეტის აკადემიურ თეატრში სპექტაკლ „ემელიან პუგაჩოვის“ დადგმისათვის.

ვ) მხატვრული კინემატოგრაფიის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. მიხეილ ედიშერის-ძე **ჭიაურელს**, საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს, აკაკი ალექსის-ძე **ხორავას**, სსრკ სახალხო არტისტს, ვერიკო ივლიანეს-ასულ **ანჯაფარიძეს**, საქართველოს სსრ სახალხო არტისტს—კინოსურათისათვის „გიორგი სააკაძე“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ევგენი ოსიპის-ძე **გაბრილოვიჩს**, სცენარისტს, იული იაკობის-ძე **რაიზმანს**, რეჟისორს, ვალენტინა ივანესასულ **კარავაევას** მსახიობს — კინოსურათისათვის „მაშენკა“.

2. ივანე ალექსანდრეს-ძე **პირიევს**, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს, ვასილ ვასილის-ძე **ვანინს**, რსფსრ დამსახურებულ არტისტს—კინოსურათისათვის „რიკოშის მდივანი“.

ზ) ქრონიკალურ-დოკუმენტალური კინემატოგრაფიის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ლეონიდე ვასილის-ძე **ვარლამოვს**, რეჟისორს, ბორის ვასილის-ძე **ვაკარს**, ოპერატორს, აბრამ ნაუმის-ძე **კაზაკოვს**, ოპერატორს, ვალენტინ ივანესძე **ორლიანკინს**, ოპერატორს, ავენირ პეტრეს-ძე **სოფინს**, ოპერატორს—კინოსურათისათვის „სტალინგრადი“.

2. ვალერი მიხეილის-ძე **სოლოვიოვს**, რეჟისორს, ანსელმ ლევის-ძე **ბოგოროვს**, ოპერატორს, ანატოლი ივანესძე **პოგორელის**, ოპერატორს, ვლადიმერ ლევის-ძე **სტრადინს**, ოპერატორს, ეფვთიმე ლევის-ძე **უჩიტელს**, ოპერატორს — კინოსურათისათვის „ლენინგრადი ბრძოლაში“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ვასილ ნიკოლოზის-ძე **ბელიაევს**, რეჟისორს, თევდორე გრიგოლის-ძე **კოროტკევიჩს** ოპერატორს, ვლადისლავ ვლადისლავის-ძე **მიკოშას**, ოპერატორს, დიმიტრი გიორგის-ძე **რიმაშევს**, ოპერატორს—კინოსურათისათვის „შავზღველები“.

2. ივანე ივანეს-ძე ბელიაკოვს, ოპერატორს, ტეოდორ ზაქარიას-ძე **ბუნიმოვიჩს**, ოპერატორს, იოსებ ნაუმის-ძე **ვეინეროვიჩს**, ოპერატორს, ვიქტორ ნიკოლოზის-ძე **დობრონიცკის**, ოპერატორს, დავით მიხეილის-ძე **იბრაგიმოვს**, ოპერატორს—1942 წლის „სოიუზკინოჟურნალებისათვის“ დოკუმენტალური სურათების გადაღებისათვის.

თ) მხატვრული პროზის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ალექსი ნიკოლოზის-ძე **ტოლსტოის**, სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრს — რომანისათვის „მიმოსვლა ადგილთა სატანჯველისათა“ (ტრილოგია).

2. ვანდა ლევის-ასულ **ვასილევსკაიას** — მოთხრობისათვის „ცისარტყელა“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. პავლე პეტრეს-ძე **ბაჟოვს**—წიგნისათვის „მალაქიტის კოლოფი“.

2. ლეონიდე სერგის-ძე **სობოლევს**—მოთხრობათა კრებულისათვის „ზღვის სული“.

ი) პოეზიის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. მაქსიმე თადეოზის-ძე **რილსკის**—ლექსთა კრებულისათვის: „სლოვო პრო რიდნუ მატერ“, „სვიტოვა ზორია“, „სვიტლა ზბროია“ და პოემისათვის „მანდრივკა ვ მოლოდისტ“.

2. მიხეილ ვასილის-ძე **ისაკოვსკის** — საყოველთაოდ ცნობილი სიმღერების ტექსტებისათვის: „სამსახურიდან ბრუნდებოდა მესაზღვრე“, „გაცილება“, „აბა, ვინ იცის“, „კატიუშა“ და სხვ.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. მარგარიტა იოსების-ასული **ალიგერს** — პოემისათვის „ზოია“.

კ) დრამატურგიის დარგში

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ალექსანდრე ევდოკიმეს-ძე **კორნეიჩუკს**—პიესისათვის „ფრონტი“.

2. ლეონიდე მაქსიმეს-ძე **ლეონოვს** — პიესისათვის „შემოსევა“.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. კონსტანტინე მიხეილის-ძე **სიმონოვს** — პიესისათვის „რუსი ადამიანები“.

ლ) ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში მრავალი წლის თვალსაჩინო მიღწევებისათვის

პირველი ხარისხის პრემიები 100.000 მანეთის რაოდენობით

1. ვლადიმერ ივანეს-ძე **ნემიროვიჩ-დანჩენკოს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

2. ვასილ ივანეს-ძე **კაჩალოვს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

3. ივანე მიხეილის-ძე **მოსკვინს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

4. ოლგა ლეონარდის-ასულ **კნიპერ-ჩეხოვას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

5. მიხეილ მიხეილის-ძე **თარხანოვს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

6. ანტონინა ვასილის-ასულ **ნეჟდანოვას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

7. ქსენია გიორგის-ასულ **დერჟინსკაიას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

8. ალექსანდრე სტეფანეს-ძე **პიროგოვს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

9. ნადეჟდა ანდრიას-ასულ **ობუხოვას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

10. ეკატერინე ვასილის-ასულ **გელცერს** — რსფსრ სახალხო არტისტს.

11. ალექსანდრა ალექსანდრეს-ასულ **იაბლოჩკინას**—სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

12. ვარვარა ნიკოლოზის-ასულ **რიჟოვას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

13. ვერა ნიკოლოზის-ასულ **პაშენაიას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

14. ალექსანდრე ალექსის-ძე **ოსტუჟევს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

15. პროვ მიხეილის-ძე **სადოვსკის**—სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

16. ევდოკია დიმიტრის-ასულ **ტურჩანინოვას** — რსფსრ სახალხო არტისტს.

17. ეკატერინე პავლეს-ასულ **კორჩაგინა-ალექსანდროვსკაიას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

18. იური მიხეილის-ძე **იურიევს** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

19. ვერა არკადის-ასულ **მიჩურინა-სამოილოვას** — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს.

20. კონსტანტინე თევდორეს-ძე **იუონს** — რსფსრ ხელოვნების დაჯილდოებულ მოღვაწეს.

21. პეტრე პეტრეს-ძე **კონჩალოვსკის** — რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს.

22. ბიკენტი ბიკენტის-ძე **ვერესაევს** — მწერალს.

23. ალექსანდრე სერაფიმეს-ძე **სერაფიმოვიჩს** — მწერალს.

მეორე ხარისხის პრემიები 50.000 მანეთის რაოდენობით

1. ბორის ვლადიმერის-ძე **ასაფიევს** (იგორ გლებოვს) — რსფსრ სახალხო არტისტს.

2. ივანე ნიკოლოზის-ძე **პავლოვს**—მხატვარ-გრავიორს, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს.

3. ვასილ ნიკოლოზის-ძე **ბაკშეევს**—ფერწერის აკადემიკოსს, რსფსრ ხელოვნების დამსახურებულ მოღვაწეს.

4. ევგენი ევგენის-ძე **ლანსერეს** — ფერწერის აკადემიკოსს.

5. ნიკანდრ სერგის-ძე **ხანაევს**—რსფსრ სახალხო არტისტს.

6. ფაინა ვასილის-ასულ **შევჩენკოს** — რსფსრ სახალხო არტისტს.

სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე ი. სტალინი

სსრ კავშირის სახკომსაბჭოს საქმეთა მმართველი ი. ჩადაევი

მოსკოვი, კრემლი. 1943 წ. 19 მარტი.

*) **შენიშვნა:** „მეცნიერების, გამომგონებლობის, ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში 1942 წლის ღირსშესანიშნავ ნაშრომთათვის სტალინური პრემიების მიკუთვნების შესახებ“ სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს 1942 წლის 18 ნოემბრის დადგენილების ნაწილობრივ შესაცვლელად, სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭომ ამა დადგენილებით გაითვალისწინა სტალინური პრემიები ხელოვნებისა და ლიტერატურის დარგში მრავალი წლის თვალსაჩინო მიღწევებისათვის.

ჰოვჰანეს თუმანიანი

(გარდაცვალებიდან 20 წლის თავის შესრულების გამო)

ჰოვჰანეს თუმანიანი სომხურ სიტყვაკაზმულ ლიტერატურას მოევლინა გასული საუკუნის 90-იან წლებში.

ეს ის დრო იყო, როდესაც სომხურ ახალ ენას—აშხარაბარს უკვე ფეხი ჰქონდა მოკიდებული მწერლობაში და თავის აღმავლობის გზაზე იდგა.

ჰოვჰ. თუმანიანის წინამორბედმა პოეტებმა—რაფაელ პატკანიანმა (1830-1892), სმბატ შაჰაზიზმა (1840-1907) და ჰოვჰანეს ჰოვჰანნისიანმა (1864-1929) დიდი როლი ითამაშეს ამ გზის გაკაფვაში, ხოლო სომხურ პოეზიას ჯერ კიდევ ესაჭიროებოდა უფრო მეტი სითბო, მეტი ცეცხლი, რომელიც ხალხს გულში ღრმად ჩასწვდებოდა და აამოძრავებდა მას თავისუფლებისთვის საბრძოლველად.

ჰოვჰ. თუმანიანი ამ დიდი საქმის მუნეტიკად გადაიქცა პოეზიაში.

ჰოვჰ. თუმანიანმა თავის მრავალჟანრიან ლიტერატურული შემოქმედების სათავედ გადაიქცია სომეხი ხალხის მდიდარი წარსული, მის სიღრმეში ჩამარხული ძვირფასი საუნჯე—ფოლკლორი.

მწრომელი ხალხის და ღაღი ბუნების წიაღიდან გამოსულმა პოეტმა ხალხური თქმულებები, ხალხური მოტივები მხატვრულად დაამუშავა, და ღრმა აზრებით გამსჭვალული ისევ ხალხს დაუბრუნა იგი:

„მე მდიდარი ვარ, ხალხს შეეწირე ლხენა
და გლოვა,
თვითონ მტერსაც კი იმონებდა ჩემი
ვალობა,
მე ამა სოფლად ხელახლად ხომ ვეღარ
მოშვალ,
უკან ეუბრუნებ ჩემს სამშობლოს, რაც
მიწყალობა“.

(„ჩემი სიმღერა“ თარგმ. ი. გრიშაშვილისა).

სამშობლოს სიყვარულმა, ცარიზმის ბასრ ბრჭყალებიდან სომხეთის განთავისუფლების იდეამ, სომეხი ხალხის ჰეროიკულმა წარსულმა გამოძახილი ჰპოვეს თუმანიანის მომხიბლავ პოეზიაში.

ჰოვჰ. თუმანიანმა თავის ეპიური პოემა „სასუნცი“-ს სახით გადაგვიშალა სომხეთის წარსული, ხალხის გმირული ბრძოლა უცხო დამპყრობელთა წინააღმდეგ, ხალხის უკვდავი ძალა და დიდი მისწრაფება მშვიდობიანი ცხოვრებისაკენ.

პოეტი თავის ეპოქის ჭეშმარიტი მოქალაქე იყო, იგი მწვავედ განიცდიდა ხალხის ტკივილს, ზრახვებსა და იყო ამ განცდების დიდი მხატვარი და მომღერალი.

თუმანიანი გრძნობდა რომ:

სომხეთის სევდა—ზღვა უნაპირო,
ტალღა აშლილი და მოგროვილი,
სული დაეძებს ცისფერ საფირონს,
იწვის კაეშნით მოოქროვილი“.

(„სომეხთა სევდა“—თარგ. ი. გრიშაშვილისა).

მაგრამ იგი სასოწარკვეთილებას როდი ეძლევა, ზოგიერთი სხვა პოეტივით თავის წკრიალა ჰანგებს როდი სცვლის პესიმისტურად აყღერებულ ჩანგზე. მართალია, მის სიმღერებში გაისმის ნაღველი, სევდა, მაგრამ ამ წუხილთან ერთად განთიადის იმედი, სამშობლოს განთავისუფლების რწმენა თან სდევს მის ლექსებს.

ჰოვ. თუმანიანმა ღრმა კვალი გაავლო არა მარტო პოეზიაში, არამედ მხატვრულ პროზაში, პუბლიცისტიკაში, კრიტიკაში,—ყველგან იგი სჩანს, როგორც მე-20-ე საუკუნის ერთ-ერთი თვალსაჩინო და ავტორიტეტიანი პიროვნება. ჰოვ. თუმანიანის კალამს ეკუთვნის უამრავი ლექსი, მოთხრობა, ზღაპარი, პოემა, ლეგენდა, კრიტიკული შენიშვნები და წერილები, რომლებიც მრწმობენ პოეტის უდიდეს ნიჭსა და ერუდიციას, მის დიდ მო-

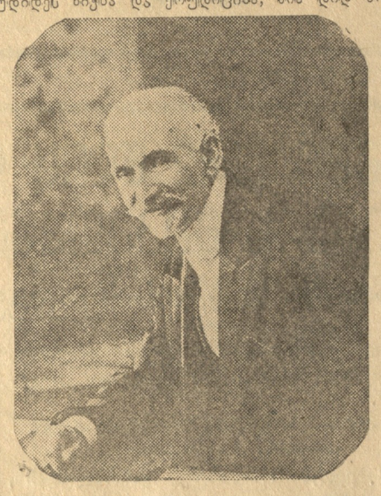

ქალაქობრივ მისწრაფებებს. თუმანიანის ლექსების ლეიტმოტივი ხალხისა და სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარულია, მის კეთილდღეობაზე ზრუნვა, მისი ჰოთხრობები („გიმორი“ და სხვა) მიმართულია მაშინდელ სოციალური უსამართლობისა, კაპიტალისტურ-ბურჟუაზიული ექსპლოატაციის წინააღმდეგ, ხოლო მისი საგაზეთო წერილები ლაპარაკობენ ავტორის აშკარა ინტერნაციონალიზმის შესახებ.

თუმანიანი როგორც საქართველოში აღზრდილი და დავაჟკაცებული პოეტი, დიდი მოყვარული იყო საქართველოსი და ქართველი ხალხისა.

მას არა ერთი და ორი ლექსი აქვს მიძღვნილი ქართველ-სომეხთა მეგობრობისადმი, რომლის დიდი მოტრფიალე იყო თითონ.

დღეს საყოველთაოდ ცნობილია ქართველი პოეტებისადმი მიმართული მისი შესანიშნავი სიტყვები:

„დავრჩეთ, ქურუმნო, ძმად და მეგობრად,
შეექმნათ ოჯახი ამხანაგური,
და ხელოვნების ტაძრისთვის მწყობრად
ყველამ მივზიდოთ თითო აგური.
დღეს ხალხი სისხლში თუმც იწურება,—
ეს დავივიწყეთ მაინც ძველ გაკვეთილად:
რომ ერთი ერის უბედურება
ვერ გადიქცევა სხვისთვის კეთილად“.

(თარგ. ი. გრიშაშვილისა).

თითქოს დღეს იყოს დაწერილი ეს სტრიქონები. როგორი წინასწარმეტყველური გრძნობით არის ნათქვამი, როგორი სოლიდარული განწყობილება და დიდი სითბოა მასში ჩატანებული.

ჰოვ. თუმანიანი ჭეშმარიტი პოეტია, უდიდესი მოქალაქე, ჰუმანისტი, რომლის სახელიც ამშვენებს სომხური მწერლობის საუკეთესო ფურცლებს.

დიდება მის უკვდავ ხსოვნას!

სურენ ავჩიანი

ჰოვჰანეს თუმანიანისადმი მიძღვნილი საღამო

22 მარტს საქართველოს მწერლების კავშირმა ჰოვჰანეს თუმანიანის გარდაცვალების 20 წლისთავის აღსანიშნავად დიდი მხატვრული საღამო მოაწყო.

ჰოვ. თუმანიანის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ ვრცელი მოხსენება გააკეთეს ბესო ყღენტმა და პროფ. ლეო მელიქსეთ-ბეგმა. სიტყვებით და მოგონებებით გამოვიდნენ კონსტანტინე გამსახურდია, იოსებ ვრიშაშვილი, სურენ ავჩიანი, პაჰარე, მარიამ თუმანიანი, გიორგი ლეონიძე, წურუნ თორგომიანი და სხვ.

თუმანიანის ლექსების ქართული თარგმანები და ჰოვ. თუმანიანისადმი მიძღვნილი ლექსები წაიკითხეს ვასო გორგაძემ, გეორგ

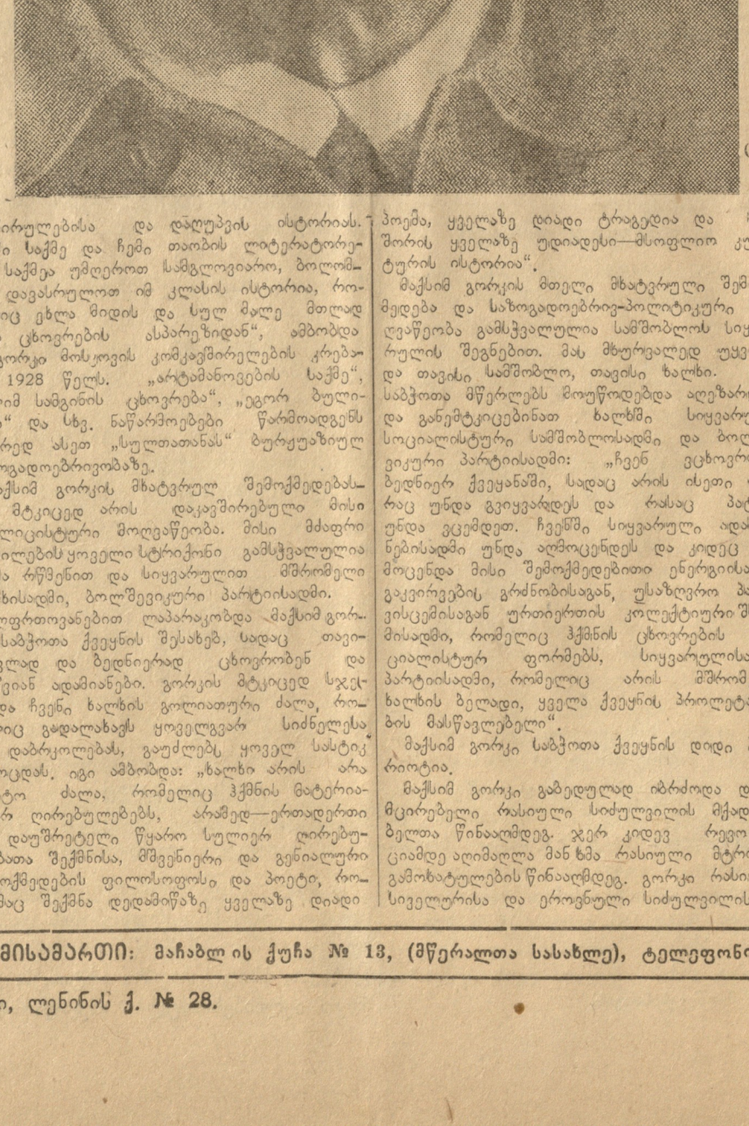

ბანწირულებისა და დაღუპვის ისტორიას. „ჩემი საქმე და ჩემი თაობის ლიტერატორების საქმეა უმღერით სამგლოვიარო, ბოლომდე დავასრულოთ იმ კლასის ისტორია, რომელიც ეხლა მიდის და სულ მალე მთლად წავა ცხოვრების ასპარეზიდან“, ამბობდა მ. გორკი მოსკოვის კომკავშირელების კრებაზე 1928 წელს. „არტამონოვების საქმე“, „კლიმ სამგინის ცხოვრება“, „ეგორ ბულიჩევი“ და სხვ. ნაწარმოებები წარმოადგენს სწორედ ასეთ „სულთათანას“ ბურჟუაზიულ საზოგადოებრივობაზე.

მაქსიმ გორკის მხატვრულ შემოქმედებასთან მტკიცედ არის დაკავშირებული მისი პუბლიცისტური მოღვაწეობა. მისი მძაფრი წერილების ყოველი სტრიქონი გამსჭვალულია ღრმა რწმენით და სიყვარულით მშრომელი ხალხისადმი, ბოლშევიკური პარტიისადმი.

აღფრთოვანებით ლაპარაკობდა მაქსიმ გორკი საბჭოთა ქვეყნის შესახებ, სადაც თავისუფლად და ბედნიერად ცხოვრობენ და იღწვიან ადამიანები. გორკის მტკიცედ სჯეროდა ჩვენს ხალხის გონიერი ძალა, რომელიც გადალახავს ყოველგვარ სიძნელესა და დაბრკოლებას, გაუძლებს ყოველ სასტიკ გამოცდას. იგი ამბობდა: „ხალხი არის არა მარტო ძალა, რომელიც ჰქმნის მატერიალურ ღირებულებებს, არამედ—ერთადერთი და დაუშრეტელი წყარო სულიერ ღირებულებათა შექმნისა, მშვენიერი და გენიალური შემოქმედების ფილოსოფოსი და პოეტი, რომელმაც შექმნა დედამიწაზე ყველაზე დიადი პოემა, ყველაზე დიადი ტრაგედია და მათ შორის ყველაზე უდიადესი—მსოფლიო კულტურის ისტორია“.

მაქსიმ გორკის მთელი მხატვრული შემოქმედება და საზოგადოებრივ-პოლიტიკური მოღვაწეობა გამსჭვალულია სამშობლოს სიყვარულის შეგნებით. მას მხურვალედ უყვარდა თავისი სამშობლო, თავისი ხალხი. იგი საბჭოთა მწერლებს მოუწოდებდა აღეზარდათ და განემტკიცებინათ ხალხში სიყვარული სოციალისტური სამშობლოსადმი და ბოლშევიკური პარტიისადმი: „ჩვენ ვცხოვრობთ ბედნიერ ქვეყანაში, სადაც არის ისეთი რამ, რაც უნდა გვიყვარდეს და რასაც პატივს უნდა ვცემდეთ. ჩვენში სიყვარული ადამიანებისადმი უნდა აღმოცენდეს და კიდეც აღმოცენდა მისი შემოქმედებითი ენერგიისადმი გაკვირვების გრძნობისაგან, უსაზღვრო პატივისცემისაგან ურთიერთის კოლექტიური შრომისადმი, რომელიც ჰქმნის ცხოვრების სოციალისტურ ფორმებს, სიყვარულისაგან პარტიისადმი, რომელიც არის მშრომელი ხალხის ბელადი, ყველა ქვეყნის პროლეტარიის მასწავლებელი“.

მაქსიმ გორკი საბჭოთა ქვეყნის დიდი პატრიოტია.

მაქსიმ გორკი გაბედულად იბრძოდა დამცირებელი რასიული სიძულვილის მქადაგებელთა წინააღმდეგ. ჯერ კიდევ რევოლუციამდე აღიმაღლა მან ხმა რასიული მტრობის გამოხატულების წინააღმდეგ. გორკი რასიული სიველტრისა და ეროვნული სიძულვილის მატარებელთა მიმართ განსაკუთრებით მძაფრად ილაშქრებდა თავისი სიცოცხლის უკანასკნელ წლებში. გორკი დაუნდობლად ებრძოდა ფაშისტ ბარბაროსებს, მათ „რასიულ თეორიას“, მათ ბოდვას „მსოფლიო ბატონობაზე“, მათ მგლურ „კანონს“, რომელიც ხალხებს სჩაოფს დაბალ—მონების რასად და მაღალ—ბატონების რასად. გორკის კარგად ესმოდა ფაშიზმის შამოძრავებელი აზრი, რომელიც მომაკვდავი საზოგადოებრივი წყობილების ლპობისა და დაშლის გამოხატულებას წარმოადგენს, გორკის შეხედულებით, პროლეტარიატის ჰუმანიზმი მოითხოვს „ჩაუქრობელ სიძულვილს მეშჩანებისადმი, კაპიტალისტების ძალა-უფლებისადმი, მისი ლაქიებისადმი, პარაზიტებისადმი, ფაშისტებისადმი, მუშათა კლასის ჯალათებისადმი და გამცემელთადმი, სიძულვილს ყველა იმისადმი, ვინც იწვევს ადამიანთა ასეული მილიონების ტანჯვას“. გორკი ფაშიზმს უწოდებს „ციბოს სიმსივნეს“, რომელიც დაუნდობლად უნდა მოიკვეთოს. გორკი წერდა: „უკვე დროა შევიგნოთ, რომ ფაშიზმი არის ავადმყოფი, სულთმობრძავი კლასის სადიზმი. ფაშისტები მზეცებზე უფრო სისხლხარბნი არიან, მაგრამ უფრო მხდალნი და მშიშარნი, ვიდრე მზეცები“. ფაშისტები ყოველგვარი სისაძაგლის და ველურობის, სისასტიკისა და საშინელების ჩამდენნი არიან. ამიტომ არ შეიძლება მათი შებრალება, ისინი განადგურებულნი უნდა იქნან: საქმე მარტო ის კი არ არის დავარწმუნოთ მზეცი ლმობიერად მოეპყრას ადამიანს, რომელიც მას კლანჭებში ჩაუვარდება, არამედ თავთან ერთად წავაგლიჯოთ ამ მზეცს, კლანჭებიანი თათები. მტერი განწირულია და დაიღუპება მით უფრო მალე, რაც უფრო გონიერი და უმსგავსო იქნება მისი დაუცხრომელი სისხლისმოყვარეობა“. ფაშიზმი თავისი ბით არ წავა ასპარეზიდან. ცხოვრებისა მისი აღგვისათვის აუცილებელია დაუნდობელი ბრძოლა. გორკის ეს სიტყვები დღეს მკვეთრად გაისმის და მოგვიწოდებს დაუნდობელი ბრძოლისაკენ ფაშისტური არანადების წინააღმდეგ.

მაქსიმ გორკი ითვალისწინებდა იმასაც, რომ ფაშისტ-იმპერიალისტებს შეეძლოთ მოელაშქრათ საბჭოთა კავშირზე: „ფაშისტები არ შეუძლიათ არსებობა ისე თუ ხალხებს მასობრივ განადგურებას არ მოაწყობენ. ... ნი მუშათა მასების პროფესიული მკვლელები არიან. ცნობილია, რომ ჩვენ, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირში ადამიანები, ხელს ვუშლით მსოფლიო მძარველებისა და მკვლელების ცხოვრებას. ამიტომ მათ ძალიან სწადიათ ნაწილობრივ შოგვსპონ, ნაწილობრივად მონებად გიყონ“. გორკი ყოველი საბჭოთა მოქალაქე წმინდათაწმინდა მოვალეობად სთვლიდა ხელში ბრძოლას საბჭოთა ქვეყნის დასაცავად. გორკი აცხადებდა, თუ დაიწყება ომი, მიუხედავად თავისი მოხუცებულობისა იგი მაშინვე წავა რიგითი მებრძოლად ფაშისტი ველურების გასანადგურებლად.

საბჭოთა ხალხის დიდ სამამულო ომს მაქსიმ გორკის მთელი შემოქმედება, მისი მებრძოლი პუბლიცისტური სიტყვები მის როგორც მოწოდება, რომელიც გვეძახიდა ფაშისტური ურდოების განადგურებისაკენ საქმეში.

ქართველი დედა

სოლომონ თავაძე

მთვარის ნათელი თავს დაკამკამებს
შვილების ნატვრით ძილგამკრთალ დედას,
ფიქრით ფიქრსა რთავს... გრძელდება ღამე
და არ ილევა მღელვარე სევდა.
სძინავს შვილისშვილს, სძინავს სულ ყველას,
გარემოც სდუმს და თოვლის ფერად კრთის,
დედის ფიქრი კი გაბმულა ქსელად
ქართლის მთებიდან დონის ველამდის.
სანი ვაჟი ჰყავს შორს, ბრძოლის ველზე,
სამგან ელვარებს მათი მახვილი;
სამთავეს ტრფობით ეხვევა ყელზე
ცეცხლშემონთებულ გულის ძახილით.
ერთი იცავდა სტალინის ქალაქს,
ახლა წინ მიდის, მიარღვევს უკუნს;
დედაც მიჰყვება იმ ნათელ ძალას,
მიჰყვება ბრძოლის შორეულ გუგუნს.
თუმც მთებს აროდეს გასცილება,
არ იცის დონი საით სად უხვევს,
მაგრამ სულისდგმის ნაწილებია
საბჭოთა ქვეყნის ყოველი კუთხე.
იქ დავაკაცადა, ეწრთო, გაკაედა,
ბევრგან ვიდოდა ბრძოლის მძიმე გზით,
ორჯერ დაიჭრა თვალებკაშკაშა
მეორე ვაჟი—დედის იმედი.
ახლა კვლავ ფრონტზე არის წასული,
შორსაა, როგორც ტბილი ოცნება;
და ეძებს დედა, ფიქრში გართული,
მგზნებარ თვალებით ესხივოსნება.
მესამე თითქო ისევ ნორჩია,
სათუთად ზრდილი უმცროსი ბიჭი;
მისგან წერილი ჯერ არ მოსვლია
და დედის გული წამებით იწვის.
ამბობს: „ვაი თუ სიცივე გყინავს,
მტრის ხელში ხარ და გული არ ღვივის,
ვაი შენს დედას, იქნებ არ ბრწყინავს
შენი ლამაზი თვალების სხივი.
გაფრინდი, ფიქრო, გასწი, იარე,
რომ დედის გული ხიდად გაებას,
მალამოდ ექმენ შვილის იარებს
და მტრის ოჯახში ნახე ვაება.
იტირონ მოკლულ მტრების მშობლებმა,
ნახონ, რა არის დედის წუხილი;
თავზე დაატყდეთ ცეცხლი ბორბლებად
აბობოკრებულ წარღვნის ქუხილი“...
განთიადამდის იბორგებს დედა.
მზე დასწვავს ღამის საფარვლის ღილებს.
თავს წამოსწევს და თვალნათლივ ხედავს
წმინდა ნათელით შემოსილ შვილებს.
ქართლის მიწიდან მოდის ბრწყინვალე
ეს შუქი, ნათლის ნათლით მშობელი,
ვულს უხსნის ქართლის ცა გამსჭვირვალე,
ქვეყნად ბნელეთის დამამხობელი.
ღილასთან ერთად შემოდის წყნარად
სიბრძნე, იმედი, მზის ძალთა-ძალი,
აღიმართება მთელ ქვეყნის ფარად
და ქალს ხელს უწვდის მთავარსარდალი.
გახედავს ეზოს დედა მშრომელი,
ყურს აპყრობს უკვდავ სიცოცხლის ყღერას,
და სასოებით განუზომელით
აანთებს ღამით ჩაფერფლილ კერას.

ლეონიდე მინდაძეს

იასამანი

„ლეონიდე დავითის-ძე მინდაძემ, კიროვის სახელობის ინდუსტრიული ინსტიტუტის სტუდენტმა, მტერს დაუძგერა ცეცხლწაკიდებული ტანკი.

...შვილის დალუპვა რომ შეიტყო დავით მინდაძემ გადასწყვიტა ლენინ-სტალინის პარტიაში შესვლა“.

ლომი გრქმევია: ვით არ ენთოს შენი სახელი,
როგორც იმ კოშკში მოელვარე მზისებრ ნთებულა,
უკრაინაში ბრძოლა მუდამ გამძაფრებულა,
შემოფენილა სქელი კვამლით ველზე ძახველი.

უკანასკნელი შენი წუთის შემხვდა მნახველი:
გწამდეს—სამშობლოს ეგულები გამარჯვებულად.
შენი გმირობით აქ მშობელიც ამაღლებულა,
შურისძიების დიდი მიზნის გულში მსახველი.

მშვიდად იძინე. გმირთა მიწამ გული გაგითბოს,
წამლად ეპკუროს წყლულებს დნეპრის წმინდა ზვირთები.
ვერაგმა მტერმა ცეცხლი უკვე ვეღარ დაგინთოს,

ვერ მოგეჩვენონ ნადირები თვალის მინთებით.
შთაგონებულმა კობზრის ჰანგმა მუდამ გადიდოს.
ყღერდეს ლექსებში უშრეტელი შენი ფიქრები.

მე! მე! მე!

„მე არ მიყვარს სამი ჯურის ხალხი: გრამატიკოსები, რომელნიც მეტწილად სქოლასტიკოსები არიან, კომენტატორები და განსაკუთრებით კი ორატორები, მათგან უმრავლესობას ლუდის გამყიდველის ენინყღილა და სულელურად კმაყოფილი გამომეტყველება აქვს. პარიზიდან რუანში ჩემი გამოქცევის მრავალ მიზეზს შორის ამ ენაჭარტალა ხალხის აუტანელი ფიზიონომიაც იყო. ამ რამდენიმე ხნის წინად წავიკითხე პარიზის გამოჩენილი ორატორის გასტონ ეტიენის წიგნი, სადაც იგი ესპანეთში თავისი მოგზაურობის შთაბეჭდილებებს აგვიწერს და მეათასეჯერ დავრწმუნდი, რომ კარგი ორატორი ხშირად ცუდი მწერალია. დეკლამაციისა და მაღალფარდოვნებისადმი თავიანთი სიყვარული მათ გადააქვთ ფრაზებსა და სტილშიაც, რაც აუტანელს ხდის მათს ნაწერებს კარგი გემოვნების მქონეთათვის; საბრალო ბებუა ლაბრუიერი, რომელსაც ასე ეჯავრებოდა ყოველგვარი ენამჭევრობა... მას რომ ეტიენისა და C° ე. წ. მხატვრული წიგნები წაეკითხა, სასაქმებელის ხშირი ხმარებისაგან სული ამოხდებოდა“ (ფლობერი).

როგორც მკითხველი ხედავს—არსებულა საშუალო ორატორებისა და მწერლების მსოფლიო ტიპი!

ჩვენშიაც მოიძებნებიან ადამიანები, რომელთაც გარეგნულად დახვეწილი მანერები აქვთ, იციან თავაზიანი სალამი, აცვიათ ევროპული კოსტუმი, საუბარსა და საჯარო გამოსვლებში უყვართ ხმარება ლათინური და ევროპული გამოთქმებისა: ex Oriente lux! (სინათლე აღმოსავლეთიდან მოდის), par excelence! (განსაკუთრებით) და ა. შ. მაგრამ საკმარისია ვინმემ ოდნავ იჭვი შეიტანოს მათს „გენიოსობაში“ ან თუნდაც მცირეოდენი შენიშვნები გამოსთქვას, რათა ამ კულტუროსანთა გარეგნობა და საუბრის ლექსიკონი ერთბაშად შეიცვალოს. ... ბაში მაშინ ხსენებულ ოქროპირთა ბაღეებიდან გაიგონებს ... ... შეამჩნევს მუშტი-კრივზე გადასვლის სურვილსაც.

გარეგნულად ბრწყინვალე, მაგრამ ნამდვილად ღარიბი პროვინციელნი ევროპელი სნობის ნიღაბში!

ეს ხალხი ეროვნული კულტურის აგიტატორთა როლში გვევლინებიან „მსოფლიო მასშტაბით“, თითქოს განგებას მხოლოდ მათთვის დაუკისრებია ეროვნული სიწმინდეების დაცვა, ნაციის სულიერი საგანძურის გამომზეურება და ა. შ. და ყოველს მათს გამოსვლაში ისმის ყურის წამღები ტრაბახი:

მე პირველად დავამტკიცე...
მე პირველად გამოვაქვეყნე...
მე პირველად აღმოვაჩინე....
მე პირველად მიუთითე...
ან კიდევ:
მე პირველი მწერალი ვარ...
მე პირველი მთარგმნელი ვარ...
მე! მე! მე!

ჩეხოვი ამბობდა:

„არ ენდოთ იმ ადამიანებს რომელნიც ხშირად ჰბაძავენ საუბარში ერთშინაურ ცხოველს და მუდამ პირზე აკერიათ „მე-ე!...“ გულის სიღრმეში მათ არც საკუთარი თავისა სჯერათ და მხოლოდ თქვენს მოტყუებას ცდილობენ ბენ ბაგეების არაბუნებრივი მომარჯვით. ნამდვილი ტალანტი მუდამ მოკრძალებულია“.

მოკრძალება, რომელიც ჩვენი მწერლობის წინაპართა კეთილშობილ თვისებას შეადგენდა, ზოგიერთის მიერ დღეს შეცვლილია პროვინციული პრეტენციაობითა და გულისამრევი პრეტენციოზულობით და ყოველ ნაბიჯზე გაისმის მათი ხმა: „მე-ე-ე!“

საჭიროა ამ ხალხს ხანდისხან ძმური ნარევი ჩალა მივაწოდოთ არაბუნებრივად გაღებულ ხახაში.

No pasaran!

„გამარჯვების სიმღერები“

თავდაცვის სახალხო კომისარიატის სამხედრო გამომცემლობამ გამოსცა ქართველი პოეტების ლექსების კრებული სამამულო ომზე. კრებულში მოთავსებულია: ა. მაშაშვილი—„სტალინის ქალაქი“, „როსტოვი ჩვენია“. ი. გრიშაშვილი—„კვლავ მოშუშდა იარა“, გალაქტიონი — „მამულო, სიცოცხლეო“, ი. აბაშიძე „მამულს შეჰფიცა“, ხ. ვარდოშვილი—„სტალინგრადს“, ს. ჩიქოვანი—„მამულს უთხრათ გამარჯვება“, გ. ლეონიძე — „სამშობლოსათვის“, „სტალინისათვის“, ა. აბაშელი—„დედის წერილი“, ი. მოსაშვილი — „ყველას გვეძახის“, კ. კალაძე—„ბარათი დედას“, ა. გაბესკირია — „სალექსი“, ს. ეული—„არასდროს“, აბრამია—„გმირი“, ა. საჯაია—„დედა გმირი“, გ. ცეცხლაძე—„საბჭოთა კავშირის გმირს პოდპოლკოვნიკ დიასამიძეს“.

კრებული შესდგება 32 გვერდისაგან და ღირს 1 მან. 50 კაპ.

ვაჟა ფშაველას სამი პოემა რუსულად

იბეჭდება და მოკლე ხანში გამოვა ვაჟა ფშაველას რუსულად თარგმნილი სამი პოემა „მოხუცის ნაამბობი“, „ძაღლიკა ხიმიკური“ და „სიტყვა“. პირველი ორი პოემა გვიხატავს რა ქართველი ხალხის გმირულ თავდაცვას უცხოელ დამპყრობელთა წინააღმდეგ, გადმოგვცემს კოწნისის ბრძოლის მონაწილეთა განცდებს. მესამე პოემაში ასახულია ერთ ეპიზოდი თამარ მეფის ცხოვრებიდან მანდე, ვიდრე იგი სახელმწიფო მოღვაწეობას შეუდგებოდა. პოემები, რომელსაც სცემს „შარია ვოსტოკას“ გამომცემლობა, თარგმნილია ბორის სერებრიაკოვის მიერ.

„მშობლიური კავკასიისათვის“

„პრავდას“ გამომცემლობამ მოსკოვში გამოსცა კავკასიელი ხალხების ქართველი, სომეხი, აზერბაიჯანელი, დაღესტნელი, ყაბარდო ბალყარელი პოეტების ლექსების კრებული სახელწოდებით „მშობლიური კავკასიისათვის“. ქართველი პოეტებიდან კრებულში წარმოდგენილნი არიან შალვა აფხაიძე, ალ. მაშაშვილი და სიმონ ჩიქოვანი, სომხებიდან ავ. ისაკიანი, გ. ბორიანი, აზერბაიჯანელებიდან—რასულ რზა, სამედ ვურგუნი და სხვ. წიგნი შედგენილია პ. სკოსირევის მიერ.

მაქსიმ გორკი

(დაბადებიდან 75 წლის შესრულების გამო)

შალვა რადიანი

მაქსიმ გორკის მთელი საშწერლო-შემოქმედებითი გზა დაკავშირებულია რუსეთის მუშათა კლასის რევოლუციური ბრძოლების ისტორიასთან. მისი შემოქმედების ყურადღების ცენტრში ყოველთვის იდგა სოციალური სინამდვილე. მაქსიმ გორკი მთელი სიღრმით და სიძლიერით ხატავდა კაპიტალისტურ-თვითმპყრობელურ წყობილების მიერ დამცირებულ, დაჩაგრულ ადამიანთა ქვეყანას, გვიჩვენებდა კაპიტალიზმი თუ როგორ შეუბრალებლად სძირავს ცხოვრების „ფსკერზე“ ადამიანთა მასებს, ამახინჯებს და უსპობს მათ არსებობის ყოველგვარ სახსარს.

მაქსიმ გორკი რუსულ ლიტერატურაში ახალი თემებით გამოვიდა. თავისი შესანიშნავი შემოქმედებით მას ახალი, ჯანსაღი ჰაერი შეაქვს მხატვრულ პროზაში. იგი გვევლინება, როგორც ქარიშხლის წინამორბედი. მაქსიმ გორკის ადრინდელ ნაწარმოებებიდან ყველაზე უფრო ძლიერად რევოლუციური მოწოდება გამოიხატა „სიმღერა შევარდენზე“. მას მოჰყვა შემდეგ „ქარიშხლის მაუწყებელნი“, რომელშიაც მკვეთრად მოისმოდა რევოლუციის მოახლოვების შეგრძნობა: „ქარი გრიალებს... ცა სჭექს, ჭქუხს, ფრგვინავს, ზეციდან ცვივა ცეცხლის ისრები!... აჯერ შეხედეთ—შაგრუტელთა შორის ელვა-ჭექაში უშიშრად დაჰქრის, ზღვას აღშფოთებულს თავს დასტრიალებს და შეუპოვრად ყივის გრიგალა-მახარობელი ქარიშხლისა. დეე, იგრიალოს მეტად, მრისხანედ აწ ქარიშხალმა!“ თვითმპყრობელობამ, ბურჟუაზიამ კარგად გაიგო თუ საითკენ მოუწოდებდა ხალხს „ქარიშხლის მაუწყებელის“ ავტორი.

1907 წ. მ. გორკიმ გამოაქვეყნა თავისი ცნობილი რომანი „დედა“. ამ რომანს განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს მის შემოქმედებაში. ეს ნაწარმოები მსოფლიო პროლეტარიატის საყვარელ წიგნად გადაიქცა. იგი გამოქვეყნებისთანავე გადათარგმნილი უცხო ენებზე, დიდი რაოდენობით ეცილდებოდა ყველგან.

„დედათი“ მ. გორკიმ რუსეთის ლიტერატურაში შეიყვანა მუშათა კლასი, როგორც ბუნებრივი და კანონიერი ობიექტი მხატვრული გამოხატვისა. „დედაში“ მ. გორკი მუშებს ხატავს არა იმიტომ, რომ მკითხველში გამოიწვიოს სიბრალული დაჩაგრულ ადამიანთადმი, მუშათა კლასი მ. გორკის დახატული ჰყავს ისტორიულად მოძქმედ საზოგადოებრივ ძალად, მებრძოლად საერთო ინტერესებისათვის. „დედაში“ მუშათა კლასი ნაჩვენებია თავისი საუკეთესო წარმომადგენლობის სახით, ნაჩვენებია კაპიტალიზმის და საერთოდ ექსპლოატაციის ყოველი ფორმის წინააღმდეგ მებრძოლ ძალად.

ბიოგრაფიულ პლანში, თვით მ. გორკისათვის, როგორც მწერლისათვის „დედა“ ნიშნავს სრულ შეგრძნებას და ხელოვნების ენაზე მეცნიერული სოციალიზმის, რევოლუციური მარქსიზმის პრინციპების გადატანას. ამიტომ იყო, რომ ასე გააფთრებული დაეხა თავს მ. გორკის ბურჟუაზიულ-შავრაზმული კრიტიკა. „დედას“ გამოქვეყნების შემდეგ მათ დაიწყეს ლაპარაკი „გორკის დასასრულზე“, გორკის, როგორც მწერალის „სკვდილზე“, რომელმაც თავისი ნიჭი თითქოს მსხვერპლად მიუტანა „მშრალ პუბლიცისტიკას“. მტრულმა დამოკიდებულებამ მ. გორკისადმი, როგორც მებრძოლი მწერლისადმი, თავისი გამოხატულება ჰპოვა მენშევიკურ პრესაშიაც. მენშევიკი პუბლიცისტები წინ აღუდგენ მ. გორკის რევოლუციურ, მებრძოლ, ბოლშევიკურ მიმართულებას.

ოქტომბრის დიდი სოციალისტური რევოლუციის შემდეგ მ. გორკი ჰქმნის მთელ რიგ მონუმენტალურ ნაწარმოებებს, რომლებიც ეხება კაპიტალისტურ საზოგადოებას, მისი

სარედაქციო კოლეგია:
ირაკლი აბაშიძე, შალვა დადიანი, სანდრო ეული, გიორგი ლეონიძე, გიორგი ნატროშვილი, შალვა რადიანი, ვანო წულუკიძე.

რედაქციის მისამართი: მაჩაბლის ქუჩა № 13, (მწერალთა სახლი), ტელეფონი 3—47—10.

ლ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტი“, თბილისი, ლენინის ქ. № 28.

УЭ 0147